

Hướng dẫn chọn nội dung và phương pháp tổ chức hoạt động ca hát cho trẻ mầm non đối với sinh viên ngành Sư phạm mầm non, Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương Nha Trang

Nguyễn Thị Ái*

*ThS. GV Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương Nha Trang

Received: 29/4/2023; Accepted: 7/5/2023; Published: 15/5/2023

Abstract: In the current preschool education program, the organization of musical activities is necessary to help children understand music, grasp some basic skills so that they can sing and move to the music. Through these musical activities, children become dynamic, positive, creative and have musical aesthetic so that they are fully developed in which, singing is an activity that children can enjoy showing their voice and confidence. This is also a problem that teachers need to inculcate and help students majoring in Preschool Education know how to choose content and master the method of organizing singing activities for children when they are still young. Later, when they become preschool teachers, they will organize singing activities for children.

Keywords: Choosing content, methods of organizing activities, singing, preschool children

1. Đặt vấn đề

Âm nhạc (AN) là loại hình nghệ thuật, có vai trò quan trọng với con người trong xã hội, và đặc biệt đối với trẻ mầm non, AN góp phần giúp trẻ phát triển toàn diện. Thông qua AN, trẻ được phát triển năng lực thẩm mỹ, đạo đức, trí tuệ và thể chất; trẻ được thể hiện cảm xúc, biết rung cảm trước cái đẹp của cuộc sống. Từ đó hướng trẻ tới “Chân - Thiện - Mỹ”. Trong chương trình đào tạo giáo viên mầm non, học phần Tổ chức hoạt động âm nhạc (HĐAN) cho trẻ mầm non đóng vai trò quan trọng, trang bị cho sinh viên (SV) kiến thức và cách tiến hành với 3 dạng HĐAN: tổ chức hoạt động (HĐ) nghe nhạc- nghe hát; tổ chức HĐ ca hát; tổ chức HĐ vận động theo nhạc. Bài viết chia sẻ cách hướng dẫn SV chọn bài hát và phương pháp tiến hành tổ chức thực hiện HĐ ca hát cho trẻ mầm non.

2. Nội dung nghiên cứu

“AN được coi là một trong những phương tiện, tạo nên sự hình thành và phát triển nhân cách toàn diện cho trẻ” [2, tr 17]

Đối với việc tổ chức HĐ ca hát ở trường mầm non, thường được tổ chức cho trẻ từ 2 đến 6 tuổi. Vì theo nghiên cứu thì cấu tạo dây thanh, bộ phận hô hấp, cơ quan phát thanh và khả năng ngôn ngữ của trẻ lúc này mới đáp ứng cho việc ca hát. Tùy thuộc vào từng thời điểm của từng độ tuổi, trẻ có đặc điểm giọng hát và khả năng ca hát khác nhau. Vì vậy việc lựa chọn các bài hát cho trẻ học hát là vấn đề khó khăn mà SV mầm

non hay gặp phải. Với số tiết học AN hạn chế, kiến thức AN của SV chưa sâu, trong lúc đó việc phân tích về cấu trúc, âm vực giọng, lại đòi hỏi sự hiểu biết khá chuyên sâu về AN, vì vậy nhiều SV cảm thấy mơ hồ, khó xác định rõ âm vực cũng như việc phân tích cấu trúc và các yếu tố về AN của tác phẩm.

Để giúp SV phân tích, lựa chọn bài hát phù hợp và biết cách tổ chức HĐ ca hát cho trẻ mầm non ở các độ tuổi, tác giả chia sẻ phương pháp sau:

2.1. Hướng dẫn SV lựa chọn nội dung tổ chức hoạt động ca hát phù hợp

Nội dung tổ chức hoạt động ca hát cho trẻ MN là cô hướng dẫn trẻ thể hiện các bài hát bằng giọng của mình với các kỹ năng ca hát phù hợp với trẻ.

2.1.1. *Lựa chọn bài hát cho trẻ hát:* Để chọn được bài hát phù hợp, cần nghiên cứu, hiểu biết về đặc điểm khả năng ca hát; đặc điểm âm vực giọng, khoảng vang âm thanh tự nhiên, cơ quan phát thanh của trẻ từng độ tuổi, từ đó có căn cứ chọn bài hát phù hợp. Những bài hát được chọn để tổ chức cho trẻ học hát, phải có âm vực giọng, tiết tấu, tốc độ, lời ca phù hợp với đặc điểm khả năng ca hát của trẻ; đảm bảo tính nghệ thuật, chứa đựng tính nhân văn, đi sâu vào thế giới tình cảm và phản ánh được hứng thú của trẻ.

2.1.2. *Về lời ca:* các bài hát có nội dung hướng theo các chủ điểm, các sự kiện giáo dục. Ngôn ngữ bài hát cần đơn giản, dễ hiểu, dễ nhớ, dễ hát. Trẻ dưới 4 tuổi chỉ nên tập hát các bài hát có 1 lời. Trẻ 4-6 tuổi có thể

hát những bài hát có 2 lời.

2.1.3. Về âm nhạc:

cần có hình tượng rõ ràng, được thể hiện qua lời ca. Âm điệu và nhịp điệu dễ nhớ, dễ hát; điệu thức cũng như cấu trúc mang tính dân tộc không dùng nửa cung để trẻ dễ hát; tiết tấu cần đơn giản gồm: trắng, đen,

đơn, lạng đen, lạng đơn. Trẻ 5-6 tuổi có thể hát bài có tiết tấu chấm đôi, móc kép. Âm vực bài hát phù hợp với âm vực giọng hát của trẻ, thường viết trong khoảng quãng 6-8 thứ nhất.

2.1.4. Về cấu trúc: Đối với trẻ 2-4 tuổi bài hát nên có cấu trúc dài khoảng 8-12 nhịp; trẻ 4-6 tuổi khoảng 12-20 nhịp.

Để hướng dẫn SV chọn bài hát phù hợp với trẻ GV cần:

Một là, tăng cường hướng dẫn SV tìm hiểu, nghiên cứu kỹ đặc điểm khả năng ca hát của trẻ ở độ tuổi cả khi học trên lớp và về nhà.

Trong mỗi tiết dạy, GV yêu cầu SV chuẩn bị bài, tìm hiểu, nghiên cứu kỹ đặc điểm khả năng ca hát của. Giao nhiệm vụ về nhà cụ thể, hướng dẫn tài liệu, số trang và yêu cầu SV tóm tắt đặc điểm khả năng ca hát của trẻ từng độ tuổi cụ thể. Điều này giúp SV biết trẻ sẽ hát được thể loại bài nào, âm vực quãng mấy để có cơ sở chọn bài, đồng thời SV xác định được cần trang bị kỹ năng nào cho trẻ, liệu trẻ có khả năng thực hiện được không. GV lấy ví dụ thực tế cho SV hình dung.

Ví dụ: Đặc điểm khả năng ca hát Trẻ 2-3 tuổi

Giọng hát của trẻ mới được hình thành nên còn yếu; hơi thở ngắn, không đều và chưa biết điều chỉnh hơi thở của mình khi hát; tạo âm chưa rõ ràng nên khi hát còn ngọng, nhiều chỗ hát chưa rõ lời; tư thế hát chưa ngay ngắn, hát cùng nhau chưa đều. Giọng hát của trẻ chưa ổn định, chưa có độ vang ngân; âm vực giọng hát hẹp, thường nằm trong khoảng quãng 4 (mi-la), cuối độ tuổi có thể hát âm vực quãng 5.

Trẻ có thể hát theo người lớn hoặc cuối độ tuổi có thể tự hát được một số bài hát ngắn, tiết tấu đơn giản như: “Chú mèo” của (Chu Minh), “Con gà trống” của (Tân Huyền), “Lời chào buổi sáng” (Nguyễn Thị Nhung)...

Cụ thể phân tích mẫu bài hát “Lời chào buổi

sáng” (Nguyễn Thị Nhung)

Lời chào buổi sáng

Nhạc và lời: Nguyễn Thị Nhung

Nhẹ nhàng, tình cảm

Con chào bố ạ! Con chào mẹ yêu con đi học nhé, chiều con lại về

Bài hát lời “Lời chào buổi sáng” (Nguyễn Thị Nhung), được viết ở hình thức 1 câu nhạc, gồm 10 ô nhịp, chia làm 2 tiết nhạc, tiết 1 từ “con chào... mẹ yêu”, tiết 2 từ “con đi.... lại về”. Bài hát được viết ở giọng D dur, nhịp 2/4, có nhịp lấy đà.

Âm vực “Rê - La” gồm có 5 bậc âm, như vậy bài hát được viết ở quãng 5. Với lối tiến hành giai điệu nhảy xuống quãng 3, tiết tấu đơn giản. Đối chiếu với đặc điểm của trẻ thì bài hát có dung lượng ngắn, âm vực và tiết tấu khá đơn giản, phù hợp với khả năng ca hát của trẻ 2-3 tuổi.

Hai là, GV hướng dẫn SV quan sát, nghiên cứu kỹ đặc điểm, khả năng ca hát thực tế trẻ độ tuổi lớp mà ta đảm nhiệm khi đi kiến tập, thực tập sư phạm

Lưu ý SV quan sát nghiên cứu kỹ khả năng thực tế của trẻ, bởi có thể trong lý thuyết trẻ độ tuổi đó có thể đạt được mức độ kỹ năng ca hát nhất định. Nhưng thực tế có thể thấp hoặc cao hơn. Ví dụ: Trẻ 5-6 tuổi giọng thể hiện sự ổn định, có độ vang, ngân nga, du dương, âm sắc giọng ổn định hơn. Âm vực giọng hát mở rộng đến quãng 8 (đồ-đô). Khả năng phối hợp giữa nghe và hát khá tốt. Khi hát, trẻ biết giữ đúng tư thế, biết lấy hơi, hát tự nhiên, rõ lời; biết thể hiện cảm xúc khi hát, biết chú ý lắng nghe để hát cùng nhau một cách hài hòa. Độ tuổi này trẻ đã có thể hát đúng giai điệu, rõ lời, thể hiện được cảm xúc, trẻ hát được những bài hát ở âm vực quãng 8, nhưng thực tế trẻ có thể hát thấp quãng 7 hoặc cao hơn quãng 9,10.

Ba là, GV hướng dẫn SV xác định rõ các bài hát thuộc chủ điểm tổ chức cho trẻ ca hát.

GV hướng dẫn SV sau khi nghiên cứu đặc điểm khả năng ca hát của trẻ, cần xác định rõ chủ điểm để chọn bài. Ví dụ chủ điểm trường mầm non, là chủ điểm đầu năm thì trẻ có khả năng ca hát như thế nào. Trẻ 5-6 tuổi có thể hát âm vực quãng 7, quãng 8, giọng linh hoạt, ngân nga. Ví dụ, có những bài sau “Vườn trường mùa thu”, “Trường của cháu đây

là trường mầm non” “Em đi mẫu giáo”, “Cháu đi mẫu giáo”...nhìn vào các bài ta phân tích câu, đoạn, tiết nhạc, tiết tấu, lời tiến hành giai điệu, ta thấy bài Trường của cháu đây là trường mầm non” là phù hợp với đặc điểm khả năng ca hát của trẻ 5-6 tuổi.

Bốn là, hướng dẫn SV phân tích các bài trong cùng chủ điểm và đưa ra quyết định lựa chọn

GV hướng mẫu cách phân tích bài để SV làm quen và luyện tập, đồng thời giao nhiệm vụ về nhà cho SV tập phân tích và chọn bài. Mỗi chủ đề, độ tuổi GV cần hướng dẫn phân tích mẫu để SV biết cách thực hiện. Yêu cầu SV nghiên cứu kiến thức chung về Lý thuật âm nhạc cơ bản: giọng, điệu, nhịp, phách, cao độ, tiết tấu, âm vực giọng để hiểu sâu và rèn khả năng phân tích tác phẩm để chọn được bài hát phù hợp.

2.2. Hướng dẫn SV tiến hành tổ chức hoạt động ca hát cho trẻ đối với bài hát đa số trẻ chưa biết hát

GV hỗ trợ hướng dẫn SV soạn kế hoạch dạy học và yêu cầu thực hành dạy theo các bước:

Bước 1: Ổn định tổ chức, thu hút trẻ vào hoạt động

Bước 2: Tổ chức cho trẻ tập hát

- *Làm quen với bài hát:*

+ Cho trẻ làm quen với biểu tượng về bài hát bằng cách cho trẻ nghe bài hát ở các thời điểm trong ngày bằng phương tiện nghe nhìn hoặc GV hát cho trẻ nghe cuối buổi HĐ trước.

+ *Giới thiệu bài hát:* GV sử dụng lời nói sinh động, hấp dẫn, dễ hiểu, ngắn gọn, lời cuốn kết hợp với phương tiện trực quan để giới thiệu cho trẻ biết tên bài hát, tên tác giả, nội dung chính của bài hát.

+ *Nghe bài hát:* Để trẻ có biểu tượng đầy đủ, trọn vẹn, có cảm xúc về bài hát.

GV hát mẫu cho trẻ nghe: hát diễn cảm, vừa hát vừa đệm nhạc cụ, hát cùng phần nhạc đệm đã chuẩn bị sẵn để trẻ cảm nhận, xác định được tính chất của bài hát (vui vẻ, tình cảm, nhẹ nhàng, thiết tha...).

Chú ý: Phần giới thiệu bài hát và nghe bài hát có thể linh hoạt đan xen hợp lý, đảm bảo thu hút được sự chú ý, hứng thú làm cho trẻ có mong muốn hát bài hát.

- *Học thuộc bài hát:* Hướng dẫn trẻ hát thuộc, hát đúng, biết thể hiện cảm xúc khi hát, rèn luyện các kỹ năng ca hát.

+ GV hát mẫu với tốc độ chậm hoặc vừa phải, rõ ràng từng âm tiếng, các sắc thái mạnh – nhẹ, to-nhỏ ... để trẻ nghe và nhắc lại. Tùy thuộc vào bài hát và khả năng bắt chước của trẻ mà GV hát mẫu cả bài

hay từng đoạn, từng câu liên tiếp.

GV lấy giọng phù hợp để trẻ hát tự nhiên, thoải mái, không bị ức, tạo điều kiện để trẻ hát đúng, hát hay.

+ *Đọc lời ca:* để trẻ hiểu nội dung bài, hát đúng và rõ lời, GV có thể đọc lời ca diễn cảm với âm lượng phù hợp, rõ ràng từng tiếng, tốc độ hợp lý theo tiết tấu của bài, sau đó cho trẻ đọc theo vài lần.

+ GV hướng dẫn trẻ học hát bằng phương pháp “truyền khẩu”. Tùy thuộc vào khả năng tiếp thu của trẻ, phụ thuộc vào bài có mức độ khó hay dễ, dài hay ngắn mà GV chọn cách hướng dẫn trẻ học hát phù hợp. Đối với bài hát ngắn, GV hát mẫu toàn bài, trẻ nghe và hát theo. Đối với bài hát dài, GV có thể chia bài hát thành các đoạn, hướng dẫn trẻ hát từng đoạn rồi ghép toàn bài, cũng có thể hướng dẫn trẻ hát từng câu liên tiếp.

Bước 3: Kết thúc và chuyển hoạt động. GV nhận xét, tuyên dương trẻ, dẫn dắt kết thúc HĐ và chuyển HĐ khác.

3. Kết luận

Ca hát là dạng HDAN gần gũi, hấp dẫn với con người nói chung và trẻ mầm non nói riêng. Các bài hát đa dạng, phong phú về tính chất, giai điệu, nội dung phản ánh cuộc sống sinh động của con người có ý nghĩa giáo dục đối với trẻ. Đặc biệt đối với trẻ mầm non. Ca hát ngoài việc giúp trẻ phát triển thể chất, thẩm mỹ..., còn là cách giúp trẻ thể hiện cảm xúc của mình với mọi người, mọi vật trong cuộc sống. Thông qua HĐ ca hát giúp trẻ mạnh dạn, tự tin, hồn nhiên và hoạt bát. Vì vậy việc giúp SV chọn nội dung (bài hát) phù hợp, nắm vững phương pháp tiến hành tổ chức ca hát cho trẻ nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên mầm non tại Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương Nha Trang; đồng thời góp phần nâng cao chất lượng giờ tổ chức HĐ ca hát cho trẻ tại trường mầm non sau khi SV ra trường.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình giáo dục mầm non*, Hà Nội.

[2]. Phạm Thị Hòa (2010), *Giáo trình Tổ chức HĐ âm nhạc cho trẻ mầm non – Dành cho hệ CĐSP mầm non*, NXB Giáo dục Việt Nam.

[3]. Phạm Quỳnh Hương (2020), *Phương pháp tổ chức HĐ âm nhạc cho trẻ mầm non - Tài liệu tham khảo lưu hành nội bộ*, Thư viện Trường CĐSP TW Nha Trang.

[4]. Vụ GDMN (2003), *Trẻ MN ca hát (Tuyển tập bài hát nhà trẻ - mẫu giáo)*, NXB Âm nhạc